

Методичні рекомендації щодо організації учнівського патріотичного клубу (далі – Клуб)

Відповідно до наказу департаменту освіти і науки обласної державної адміністрації від 03.11.2014р. №340 «Про організований початок 2014/2015 навчального року в навчальних закладах області та стан їх підготовки до роботи в осінньо-зимовий період», з метою посилення національно-патріотичного виховання дітей, учнівської та студентської молоді, набуття навичок громадської діяльності, використання потенціалу та тісної співпраці з молодіжними громадськими організаціями рекомендуємо запровадити у навчальних закладах роботу учнівських патріотичних клубів.

Учнівський патріотичний клуб – об'єднання за інтересами дітей, учнів, вчителів, батьківської громадськості в окремо взятому загальноосвітньому чи позашкільному навчальному закладі. Це – організація, яка створюється на засадах добровільності, рівноправності її членів (учасників), самоврядування, законності та гласності, функціонує на безоплатній основі.

Клуб у своїй діяльності керується Конституцією України, законами України «Про освіту», "Про позашкільну освіту", Положенням «Про загальноосвітній навчальний заклад» (затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 27.09.2010 року із змінами внесеними згідно з Постановою Кабінету Міністрів № 28 від 22.01.2014 року), Указами Президента України, Концепцією національно-патріотичного виховання молоді, затвердженої наказом Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту, Міністерства освіти і науки України, Міністерства оборони України, Міністерства культури і туризму України від 27.10.2009 №3754/981/538/49, постановами, розпорядженнями, дорученнями Кабінету Міністрів України, наказами, листами Міністерства освіти і науки України, рішеннями місцевих органів виконавчої влади, примірним Положенням про учнівський патріотичний клуб. **Організаційно-правовими засадами діяльності учнівського патріотичного клубу** є пункт 74 чинного «Положення про загальноосвітній навчальний заклад»: «...учні (вихованці) закладу мають гарантоване державою право на участь у роботі добровільних самодіяльних об'єднань, творчих студій, клубів, гуртків, груп за інтересами, тощо».

Діяльність **Клубу** поширюється на учнівський та педагогічний колективи кожного окремо взятого загальноосвітнього навчального

закладу, позашкільні навчальні заклади усіх типів, за місцем їх розташування.

Діяльність клубу забезпечує реалізацію цілеспрямованого, систематичного, організованого та планомірного впливу на свідомість, поведінку дітей та учнів щодо формування почуття любові до Батьківщини засобами високих громадянських, моральних, психологічних, професійних, фізичних якостей, необхідних для реалізації інтелектуального та творчого потенціалу особистості в інтересах всебічного розвитку суспільства, забезпечення безумовної готовності до виконання громадянських, конституційних обов'язків засобами виховання.

Діяльність клубу поширюється на весь навчально-виховний процес, органічно поєднує національне, громадянське, моральне, родинно-сімейне, естетичне, правове, екологічне, фізичне, трудове виховання, базується на національній історії, знанні та відстоюванні конституційних прав та обов'язків, пропаганді здорового способу життя, відповідальності за власне майбутнє, добробут та долю країни.

Діяльність клубу об'єднує і координує функціонування гуртків національно-патріотичного та пошуково-краєзнавчого профілю в ЗНЗ, через їх представництво в Раді Клубу.

Клуб проводить інформаційно-просвітницьку, організаційно-масову та навчально-тренувальну роботу:

Інформаційно-просвітницька діяльність включає:

- оволодіння змістом навчальних предметів суспільно-гуманітарного змісту, вивчення української мови, літератури, географії, правознавства, інших предметів спрямованих на формування переконливого почуття патріотизму й громадянської свідомості учнівської молоді, знань про права і свободи громадян, сутність громадянського суспільства;
- ознайомлення з матеріалами навчальних курсів: «Вчимося бути громадянами» (для учнів 7(8) класу), «Ми – громадяни України» (для учнів 9(10) класу, «Громадянська освіта: основи демократії» (для учнів 11 класу).

Організаційно-масова діяльність включає:

- проведення широкого спектру виховних заходів з використанням різноманітних методів і форм патріотичного виховання, уникнення формалізму і одноманітності, насиченням їх патріотичними

емоціями та переживаннями, активним використанням прикладів мужності і звитяги захисників України як з історичного минулого, так і нинішніх Героїв-воїнів;

- надавати перевагу активним формам роботи: громадській, волонтерській діяльності в інформаційно-просвітницькому, профілактичному, соціальному, охоронно-захисному напрямках, психологічній та моральній підтримки воїнів ЗСУ, Національної гвардії, використанням соціальних практик, пошуковій, дослідницькій, проектній діяльності, навчальним дебатам і дискусіям, діяльності учнівських прес-центрів, проведенням флеш-мобів, різноманітних акцій;

- пріоритетними і актуальними напрямами роботи з військово-патріотичного виховання дітей і молоді є проведення на базі Клубу уроків мужності (лист МОН від 13.08.2014 № 1/9-412), зустрічі з учасниками бойових дій на Сході України та волонтерами, відвідання військовослужбовців, які отримали поранення та проходять реабілітацію у медичних закладах, написання листів у рамках Всеукраїнської акції «Лист пораненому», встановлення у навчальних закладах меморіальних дощок (знаків) на вшанування пам'яті загиблих воїнів-героїв, оформлення кутків Героїв Небесної Сотні тощо;

- створення пошукових загонів з метою вивчення бойового шляху військових частин, що розміщені на території населеного пункту, професійної діяльності військовослужбовців, що є випускниками або працівниками навчального закладу, участь випускників навчальних закладів, односельців в боротьбі Майдану Гідності, антитерористичній операції на Сході України, участі у Всеукраїнських пошукових акціях історичного та національно-патріотичного змісту;

- активізація роботи шкільних музеїв, створення постійно діючих стендів, що відображають події збройної боротьби Українського народу за незалежність і територіальну цілісність нашої країни;

планування роботи Клубу здійснювати з урахуванням національних свят і пам'ятних дат, зокрема Дня Соборності України (22 січня), Дня пам'яті Героїв Крут (29 січня), Дня Героїв (третя неділя травня), Дня Прапора України і Незалежності (23-24 серпня), Дня захисника України (14 жовтня), Дня Гідності і Свободи (21 листопада), Дня Збройних Сил України (6 грудня), що сприятиме формуванню національної ідентичності, вшануванню подвигу та героїзму захисників української державності. При підготовці керуватися методичними матеріалами Українського інституту національної пам'яті;

- організація наукових конференцій, семінарів, круглих столів; проведення військово-спортивних змагань, фестивалів-конкурсів патріотичної пісні, прози та поезії, творів образотворчого мистецтва; відвідування музеїв бойової слави; вшановування сучасних Героїв-захисників України та пам'яті про загиблих за свободу, єдність і незалежність Українського народу.

Навчально-тренувальна робота включає:

- вивчення та впровадження досвіду проведення заходів, реалізації проектів, програм з військово-патріотичного виховання, проведення спільних з громадськими організаціями акцій, флеш-мобів тощо. Організація «школи молоді еліти», «школи лідера», інше.

- ознайомлення педагогів із методикою виховної роботи громадських організацій через систему спільних семінарів, конференцій, тренінгів. Доцільним буде залучення районних осередків дитячих і молодіжних громадських організацій до проведення туристських змагань та зльотів, військово-спортивних ігор, літнього таборування, вишколу учнівської молоді;

підтримка ініціативи батьківської громади, використання активних методів педагогізації батьків – тренінги, дискусії, дебати, аналіз виховних ситуацій, усвідомлення батьками ролі сім'ї у вихованні дітей, формуванні у них патріотичних почуттів, та готовності служити своїми знаннями, працею Україні;

залучення до співпраці організації, що мають досвід військово-патріотичного виховання дітей та учнівської молоді: Національна організація скаутів України (НОСУ), Національна скаутська організація ПЛАСТ, Всеукраїнська дитяча скаутська організація «Січ», Асоціація гайдів України, Всеукраїнський дитячий рух «Школа безпеки», ВДС «Екологічна варта», Всеукраїнське патріотичне об'єднання «Майбутнє України», «Молода Просвіта» та інші.

Нормативно-правова база з питань організації діяльності Клубу:

1. Указ Президента України від 13.11.2014 № 872 «Про День Гідності та Свободи»;
2. Указ Президента України від 13.11.2014 № 871 «Про День Соборності України»;
3. Указ Президента України від 14.10.2014 № 806 «Про День захисника України»;
4. Указ Президента України від 24.09.2014 № 744 «Про невідкладні заходи щодо захисту України та зміцнення її обороноздатності»;
5. Стратегія державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні, затверджена Указом Президента України від 24 березня 2012 року № 212;
6. Положення «Про загальноосвітній навчальний заклад» (затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 27.09.2010 року із змінами внесеними згідно з Постановою Кабінету Міністрів № 28 від 22.01.2014 року);
7. Концепція допризовної підготовки і військово-патріотичного виховання молоді, схвалена Указом Президента України від 25 жовтня 2002 року № 948;

8. оложення про дитячо-юнацьку військово-спортивну патріотичну гру «Сокіл» («Джура») Українського козацтва, затвердженого наказом МОН України від 25.12.2003р. №855;
9. Постанова Кабінету Міністрів України від 28.01.2009 № 41 «Про затвердження Державної цільової соціальної програми «Молодь України» на 2009-2015 роки»;
10. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 08.09.2009 № 1494 «Про затвердження Плану заходів щодо підвищення рівня патріотичного виховання учнівської та студентської молоді шляхом проведення на постійній основі тематичних екскурсій з відвідуванням об'єктів культурної спадщини»;
11. Доручення Кабінету Міністрів України від 05.05.2009 № 22966/1/1-09 та План організації виконання положень Указу Президента України від 27.04.2009 № 272 «Про проведення Всеукраїнської молодіжної акції «Пам'ятати. Відродити. Зберегти»;
12. Концепція національно-патріотичного виховання молоді, затверджена наказом Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту, Міністерства освіти і науки України, Міністерства оборони України, Міністерства культури і туризму України від 27.10.2009 № 3754/981/538/49;
13. наказ Міністерства освіти і науки України від 27.10.2014 № 1232 «Про затвердження плану заходів щодо посилення національно-патріотичного виховання дітей та учнівської молоді»;
14. наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 31.10.2011 № 1243 «Про Основні орієнтири виховання учнів 1-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів України»;
15. наказ Міністерства освіти і науки України від 07.09.2000 № 439 «Про затвердження Рекомендацій щодо порядку використання державної символіки в навчальних закладах України»;
16. лист Міністерства освіти і науки України від 13.08.2014 № 1/9-412 «Про проведення Уроків мужності»;
17. лист Міністерства освіти і науки України від 25.07.2014 № 1/9-376 «Методичні рекомендації з питань організації виховної роботи у навчальних закладах у 2014/2015 навчальному році»;
18. лист Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 09.08.2012 № 1/9-557 «Про методичні рекомендації з громадянської освіти та виховання у навчальних закладах у 2012/2013 навчальному році»

19. лист Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 27.07.12 № 1/9-530 «Щодо виховання сучасного громадянина в полікультурному середовищі засобами позакласної роботи»;
20. лист Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 09.08.2012 № 1/9-557 «Про методичні рекомендації з громадянської освіти та виховання у навчальних закладах у 2012/2013 навчальному році»; Л
21. лист Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 27.07.12 № 1/9-530 «Щодо виховання сучасного громадянина в полікультурному середовищі засобами позакласної роботи». Л

Інтернет-ресурси з питань організації діяльності Клубом:

- Інститут проблем виховання НАПН України
ipv.org.ua/publications/zbirnuk.html; І
- Український науково-методичний центр практичної психології та соціальної роботи psyua.com.ua; У
- Український інститут національної пам'яті
memory.gov.ua/publication; У
- Український інститут соціальних досліджень імені Олександра Яременка uisr.org.ua; У
- Національний університет оборони України імені Івана Черняхівського nuou.org.ua/nauka/naukovi-publikatsii.html; Н
- Рада Європи (посібник «Демократичне управління школою») http://www.coe.int/t/dg4/education/edc/Resources/ED_CPACK_EN.asp; Р

- М
иколаївський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти (методичний посібник «Роль педагога в посиленні патріотичного виховання») moipro.mk.ua/index.php/vixovna-robota;
- Ч
еркаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників (досвід роботи педагогічних працівників Черкащини та методичні брошури з патріотичного виховання дітей та учнівської молоді) <http://library.ippro.com.ua>;
- У
країнський державний центр туризму і краєзнавства учнівської молоді ukrjuntur.org.ua;
- Л
іга старшокласників Черкащини liga.ed-sp.net ;
- П
ластовий портал plast.org.ua;
- Б
лагодійний фонд «Героїка» <http://geroika.org.ua/>;
- В
сеукраїнська громадська організація «Закінчимо війну» <http://stop-war.org.ua/rekom.php>; http://stop-war.org.ua/view_news14.php?id=61;
- І
сторична правда istpravda.com.ua;
- Л
ікбез likbez.org.ua;
- П
ам'ятаємо загиблих memorybook.org.ua;
- Ц
ентр досліджень визвольного руху cdvr.org.ua;
- Д
окументальний серіал «Наша Скриня» www.fayloobmennik.net/3781087.

Примірне Положення про учнівський патріотичний клуб

1. Загальні положення

- 21.1. Учні́вський патріотичний клуб (далі – Клуб)** - об'єднання за інтересами дітей, учнів, вчителів, батьківської громадськості в окремо взятому загальноосвітньому чи позашкільному навчальному закладі. Це - організація, яка створюється на засадах добровільності, рівноправності її членів(учасників), самоврядування, законності та гласності, функціонує на безоплатній основі (*вказується повне найменування **Клубу***).
- 21.2. Клуб** у своїй діяльності керується Конституцією України, законами України «Про освіту», "Про позашкільну освіту", Положенням «Про загальноосвітній навчальний заклад» (затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 27.09.2010 року із змінами внесеними згідно з Постановою Кабінету Міністрів № 28 від 22.01.2014 року), Указами Президента України, Концепцією національно-патріотичного виховання молоді, затвердженої наказом Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту, Міністерства освіти і науки України, Міністерства оборони України, Міністерства культури і туризму України від 27.10.2009 № 3754/981/538/49, постановами, розпорядженнями, дорученнями Кабінету Міністрів України, наказами, листами Міністерства освіти і науки України, рішеннями місцевих органів виконавчої влади, примірним Положенням про учнівський патріотичний клуб. **Організаційно-правовими засадами діяльності учнівського патріотичного клубу** є пункт 74 чинного «Положення про загальноосвітній навчальний заклад»: «...учні (вихованці) закладу мають гарантоване державою право на...участь у роботі добровільних самодіяльних об'єднань, творчих студій, клубів, гуртків, груп за інтересами, тощо».
- 21.3. Діяльність Клубу** поширюється на учнівський та педагогічний колективи кожного окремо взятого загальноосвітнього навчального закладу, позашкільні навчальні заклади усіх типів, за місцем їх розташування.
- 21.4. Клуб** співпрацює з громадськими організаціями (Національна організація скаутів України (НОСУ), Національна скаутська організація ПЛАСТ, Всеукраїнська дитяча скаутська організація «Січ», Асоціація гайдів України, Всеукраїнський дитячий рух «Школа безпеки», ВДС «Екологічна варта», Всеукраїнське патріотичне об'єднання «Майбутнє України» та інші.), як навчальний підрозділ для виховання дітей та учнівської молоді.

21.5. Юридична адреса **Клубу**: (поштовий індекс, область, місто, село, вулиця, назва ЗНЗ).

22. Мета і завдання Клубу

22.1. **Головною метою діяльності Клубу** виховання сучасного громадянина-патріота Української держави, підготовка учнівської молоді до виконання ролі активних громадян, формування громадянських навичок і цінностей, необхідних для ефективної участі у житті громади.

Основа діяльності клубу визначається його змістом: **історико-патріотичним** – виховання гордості за свій народ, наслідування його етнокультурних традицій, формування поваги до законності і Конституції України, дітей до батьків, громадян до Батьківщини, **геройко-патріотичним** – формування готовності до подвигу в ім'я Батьківщини, здійснення героїчних вчинків, подвигу сумлінної щоденної праці і навчання в ім'я Батьківщини; **військово-патріотичним** – підготовка до проходження військової служби, наслідування традиціям Збройних Сил України, Національної Гвардії та кращим надбанням національно-визвольної боротьби українського народу.

2.2. Основні завдання учнівського патріотичного клубу:

- забезпечення сприятливих умов для самореалізації особистості в ЗНЗ та ПНЗ, відповідно до її інтересів та можливостей;
- формування мовної культури, оволодіння та вживання, поширення української мови як духовного коду нації;
- відновлення та вшанування національної пам'яті, пошуково-краєзнавча робота;
- формування психологічної та фізичної готовності молоді до виконання громадянського та конституційного обов'язку щодо відстоювання національних інтересів та незалежності держави, підвищення престижу, розвиток мотивації молоді до державної та військової служби;
- утвердження в свідомості учнівської молоді об'єктивної оцінки ролі Українського війська в Українській історії, спадкоємності розвитку Збройних Сил України у відстоюванні ідеалів свободи та державності її громадян від княжої доби, Гетьманського козацького війська, військ Української Народної Республіки, Січових стрільців, Української Повстанської Армії до часів незалежності;
- відродження традицій українського козацтва як важливої громадської сили військово-патріотичного виховання молоді;

- забезпечення духовної єдності поколінь, виховання поваги до батьків, людей похилого віку, турбота про молодших та дітей з особливими потребами;
- координація діяльності громадських організацій, інших клубів та осередків громадської активності в навчальному закладі, спрямованих на патріотичне виховання молоді;
- організація змістовного дозвілля учнівської молоді, інформаційно-просвітницька діяльність **Клубу**;
- виховання у членів клубу свідомого ставлення до власної безпеки та безпеки оточуючих, формування здорового способу життя;
- виховання здатності протидіяти проявам аморальності, правопорушень, бездуховності, антигромадської діяльності;
- створення умов для посилення патріотичної спрямованості функціонування інформаційного середовища в навчальному закладі під час висвітлення подій та явищ суспільного життя та проведення виховних заходів.

23. Напрямки та зміст діяльності Клубу

23.1. Діяльність Клубу проводиться у таких напрямках:

- Інформаційно-просвітницький (лекції, відвідування музеїв, засідання круглих столів, перегляд кінофільмів, дослідницька діяльність, організація діяльності прес-центру, створення постійно діючих стендів, що відображають події збройної боротьби Українського народу за територіальну цілісність нашої країни, участь випускників навчальних закладів, односельців в антитерористичній операції);
- Організаційно-масовий (відзначення пам'ятних дат, флеш-моби, зустрічі з учасниками бойових дій на Сході України та волонтерами, відвідання військовослужбовців, які отримали поранення та проходять реабілітацію у медичних закладах, написання листів у рамках Всеукраїнської акції «Лист пораненому», волонтерські акції);
- Навчально-тренувальний (туристські змагання та зльоти, військово-спортивні патріотичні ігри, тренувальні збори, майстер-класи з надання першої медичної допомоги, таборування);
- Інші напрямки.

луб сприяє створенню і роботі гуртків, творчих об'єднань інших осередків учнівської молоді національного, військово-патріотичного змісту, що функціонують на базі ЗНЗ чи ПНЗ, координує їх діяльність (*Наприклад: «Юний рятувальник», «Школа безпеки», дитячо-юнацька військово-спортивна патріотична гра «Сокіл» («Джура») Українського козацтва та інші гуртки, програми яких затверджені МОН України та місцевими органами самоврядування*).

24. Членство в Клубі. Права та обов'язки.

- 4.1. До складу **Клубу** входять учні (8-11 класів), вчителі загальноосвітнього навчального закладу, батьки, представники громадських організацій. Положенням може визначатись інший вік і кількісне представництво учасників **Клубу**.
- 4.2. Членство в клубі може бути індивідуальним і колективним (гуртки, організації тощо).
- 4.3. Особи старшого віку можуть бути членами **Клубу** за умови, якщо їхня кількість не перевищує третину загальної кількості членів.
- 4.4. **Рада клубу формується з числа представників адміністрації навчального закладу, педагогів, учнівського самоврядування, гуртків, учнів, батьків, громадських організацій (по 1 представнику).**
- 4.5. Вступ до членів Клубу здійснюється добровільно на загальних зборах **Клубу**, які проводяться 2 рази на рік або позачергово у разі потреби.
- 4.6. Члени **Клубу** мають право:
- обирати і бути обраним до **Ради Клубу**;
  - подавати пропозиції щодо поліпшення та вдосконалення форм роботи **Клубу**;
  - отримувати інформацію про діяльність **Клубу**;
  - брати участь у проведенні виховних заходів, виходити з ініціативою їх проведення перед **Радою Клубу**;
  - члени Клубу мають право використовувати символіку **Клубу**;
- 4.7. Члени **Клубу** зобов'язані:
- дотримуватись умов Положення про Клуб;
  - зберігати та примножувати традиції Клубу;
  - оберігати честь і гідність члена Клубу, як патріотів і громадян;
  - брати активну участь у впровадженні в життя мети і завдань Клубу, виконувати інші обов'язки, якщо це передбачено даним Положенням.

5. Структура та управління Клубом.

Структура та склад **Клубу** визначаються його керівником. **Голова Клубу** вибирається на **загальних зборах Клубу**, терміном на один рік, за погодженням з керівником навчального закладу.

Клуб патріотичного виховання працює за річним планом роботи, погодженим директором загальноосвітнього навчального закладу. План роботи **Клубу** повинен включати заходи з національно-патріотичного виховання учнівської молоді, соціально – корисні справи, волонтерську діяльність, організацію співпраці з громадськими організаціями, краєзнавчо-пошукову роботу, основи допризовної підготовки, надання першої медичної (долікарської) допомоги, інші заходи, що **регламентують основні напрямки діяльності Клубу** тощо.

На базі **Клубу** можуть проводитись міські, районні, обласні заходи навчально-методичного змісту, семінари, об'єднання тощо з метою підвищення фахової компетентності педагогічних працівників за напрямом патріотичного виховання. **Клуб** організовує роботу у приміщеннях загальноосвітніх навчальних закладів.

Управління учнівським патріотичним клубом

Органом громадського самоврядування **Клубу** є загальні збори, які скликаються не рідше ніж один раз на рік для виборів, звіту керівника **Клубу**. У період між загальними зборами може діяти **Рада Клубу**, діяльність якої регулюється **Положенням**.

Контроль за діяльністю клубу патріотичного виховання

Контроль за діяльністю **Клубу** здійснюють директор навчального закладу, органи управління освітою.